

Lijdenskunstenaar

door Arjan Peters

Postuum Rogi Wieg 1962-2015

De dood aasde al lang op de kleine dichter met de tedere taal. Vanavond gaf die zich uiteindelijk gewonnen.

Zo vreemd was het niet, dat in de laatste gedichten die Rogi Wieg een maand geleden publiceerde op de site van het literair tijdschrift *Extaze*, zijn gestorven ouders weer opdoken: *'Mijn vader stierf het eerst./ Mijn moeder stierf daarna./ Er bleven van hun lijven/ twee urnen volgestopt/ met as/ De urnen staan/ rechtop en bij elkaar. Staan/ of liggen dan de doden in hun/ zwarte vazen naast elkaar?/ Of is er niets en van mijn/ doden zo geen sprake?'*

Nadat hij aan het begin van dit jaar dacht afscheid van het schrijven te hebben genomen, maakte hij toch weer iets, zoals hij in het gedicht zelf met verwondering opmerkte: *'Vandaag weer een eerste vers. Ik/ ben in leven als pijn waaruit/ de vlammen slaan op een veld/ dat brandt en de nachthemel bijlicht.'*

De dichter, schrijver en beeldend kunstenaar Rogi Wieg is woensdagavond in zijn woonplaats Amsterdam gestorven op 52-jarige leeftijd, nadat hem euthanasie was toegestaan vanwege ondraaglijk geestelijk lijden, dat door decennialang intensief medicijngebruik ook lichamelijk lijden was geworden.

Hij geloofde niet in God, maar hoopte wel dat Hij in hem geloofde. *'Ik schreef en dacht vaak: dit zijn/ laatste regels van de ik die/ in mijn sterrenstof woonachtig is./ Maar mijn hand ging voort, als/ een volgeladen, gaande trein die/ stoom uitblaast, zo blies ik inkt uit, rolde/ inkt uit als een wagenwiel. Roll it, roll it/ like you roll een wagenwiel over papier./ Ik schreef veel laatste verzen/ in twee en dertig jaren.'* Zo dichtte hij in de catalogus *De kleine schepper*, die op 30 januari jongstleden verscheen bij de gelijknamige expositie, in de Amsterdamse sociëteit Arti, van veertig wonderlijke en kleurrijke, even

mystieke als geestige doeken. De autodidact Wieg was daar op zijn 38ste ineens mee begonnen. Jezus en het kruis figureerden er regelmatig op.

Hoe dat kwam? Misschien door zijn fascinatie voor het Nieuwe Testament. 'Jezus is een filosoof van het liefhebben. Ook een pathetische figuur, maar voor mij vooral fantastisch', zei Wieg in het interview in de Volkskrant van 24 januari, waarin hij zijn lezers voor de laatste keer groette.

Van vroeger had hij die religieuze belangstelling in elk geval niet. 'Niemand geloofde bij ons thuis.' Zijn ouders waren Hongaarse Joden die in 1956 naar Nederland waren gevlucht. De eerste vijf jaar van zijn leven sprak Rogi (geboren als Robert Gabor Charles) Hongaars.

Vanaf zijn 20ste publiceerde Wieg zijn gedichten: als geboren volbloed romanticus legde hij zijn eigen leven op de snijtafel en maakte de lezer deelgenoot van zijn fascinaties. En hij schreef ook toen al over zijn ouders: *'Mijn vader las iets voor,/ een Hongaars gedicht./ Ik luisterde en zag/ zijn ogen de regels volgen./ Hij kon niet verder, mijn moeder/ nam het over./ Avond was het, de lichten waren/ gedoofd en de binnenplaats was verlaten'* (uit *Dagen in Budapest*, 1985).

Na een daverende officiële start als dichter bij uitgeverij Van Oorschot met de bundel *Toverdraad van dagverdrijf* (Van der Hoogtprijs 1987) schreef Wieg tot een jaar of tien geleden in aanzienlijk tempo poëzie, romans, verhalen en impressionistische poëziekritieken (eerst voor de Volkskrant, later *Het Parool*).

Daarin ging het dikwijls over zijn persoonlijke omstandigheden: depressies, zelfmoordpogingen, angsten, elektroshocks, melancholie, obsessieve verliefdheden, nachtmerries en een onstuitbare fascinatie voor zelfmoordenaars, chemische wetenschap en *serial killers*; dit alles overhuifd door een bijna teder taalregister dat zich soms geen raad leek te weten met de loden materie.

Dat leverde een onvervreembare combinatie op van zachtheid en gekweldheid, die Wieg faam bezorgde en die hem ook wel op verwijten van egotisme, narcisme en koketterie kwam te staan.

'Ik heb gefaald, ik schrijf/ altijd maar over mijzelf', heette het al in zijn debuut. Dat falen dient tussen aanhalingstekens te worden gelezen. Weliswaar probeerde hij te ontsnappen aan zichzelf, maar tegelijkertijd was hij zich ervan bewust dat zijn kapitaal in de artistieke zelfanalyse lag. Tot in zijn laatste teksten zou hij derhalve over zichzelf blijven schrijven; zijn hele oeuvre zou men als één groot deel Privé-domein kunnen beschouwen, de serie overigens waarin in 1998 zijn dagboek *Liefde is een zwaar beroep* verscheen.

Tennisser heb ik willen worden, en jazzpianist, zei hij terugblikkend in dat laatste interview. 'Ik deugde nergens voor en heb toen hopelijk een paar mooie dingen gemaakt die mijn signatuur tonen. Als ik ergens voor had gedeugd, zouden ze niet gemaakt zijn.'

In de novelle *Beminde onrust* (1992) wordt een man die zich bij een psychiatrische kliniek heeft gemeld na vijf dagen ontslagen. Zoals de geneesheer-directeur het formuleert, kan 'deze Oedipus voor zichzelf zorgen', waarmee de baas doelt op de welbespraaktheid en het zelfinzicht van de patiënt. Die deze conclusie jammer vindt, omdat hij echt hulp gebruiken kan. Een normaal leven zou hij willen leiden en dat lukt hem maar niet.

Daarover schreef Wieg. Hij had verlost willen zijn van zijn complexen, maar kwam alleen maar vaster te zitten. Tussen twee opnamen in trouwde hij, verwekte een kind en scheidde. Zijn dochter Hannah mocht hij van de moeder niet meer zien. Wie depressief is, legde hij uit in 2003, kan zich niet in een ander verplaatsen. 'Het enige wat hem interesseert is: hoe kan ik zo snel mogelijk een einde aan mijn leven maken?'

Over zijn depressies, behandel-methoden en medicijnen schreef hij in *Kameraad scheermes* (2003), om daarna met de bevriende psychiater Bram Bakker lezingen in het land te geven. Daarop vertelde hij dat iemand die zégt dood te willen, niet echt dood wil. 'Hij wil alleen niet het leven dat hij heeft.'

In het afgelopen decennium ging zijn gezondheid verder achteruit, en schreef Wieg minder. Toch verschenen de laatste jaren nog twee sterke bundels. *Khazarenbloed* (2012) bevat ook tekeningen van Abys Kovács, met wie Wieg

trouwde en die met uitgever Franc Knipscheer zijn nalatenschap zal beheren. *Afgekapt dichtwerk* (2014) eindigt met het typerende 'Vervroegde verouderdom': *'Overdag niet geslapen. In de nacht op slaap gewacht, zoals/ velen, velen. En ook als dichters aan de dood gedacht. In zeelicht/ struikelt mijn wenende jonge ik en jammert om het wenen.'*

De dood die overuren maakt, zoals Wieg reeds op jonge leeftijd wist, aasde ook op de vroegoude dichter die in zijn versleten badjas, met suizend hoofd en met trillende hand nog verder schreef toen de doktoren hem als 'uitbehandeld' hadden opgegeven en hij de poëzie al leek te hebben opgegeven.

'Het is snel gegaan, het leven', zei hij in januari laconiek. En eind juni berichtte hij een groepje vrienden in een e-mail, in dezelfde trant en met de wrange humor die hem toevertrouwd was: 'Ik beseft dat het lang met mij duurt. Ik heb voor veel dingen talent, maar voor doodgaan ben ik niet in de wieg gelegd.' De zinspeling op zijn achternaam kan hem zelf niet zijn ontgaan.

'God, geef mij nog een laatste/ gedicht', hief hij aan op 15 mei. Die gunst werd de arme kleine schepper Rogi Wieg verleend.

CV Rogi Wieg

1962 Geboren op 21 augustus in Delft

1986 debuteert *Toverdraad van dagverdrijf* (poëzie)

1987 *De zee heeft geen manieren* (poëzie)

1992 *De moederminnaar* (roman)

1996 *Alleen met Internet* (samen met Helga Ruebsamen)

1998 *Liefde is een zwaar beroep* (dagboek, Privé-domein)

1998 *Alle verhalen*

2003 *Kameraad Scheermes* (autobiografische roman)

2004 *De Ander* (poëzie en schilderijen)

2007 *De kam* (poëzie)

2012 *Khazarenbloed* (poëzie)

2014 *Afgekapt dichtwerk* (poëzie)

2015 *De kleine schepper* (catalogus met schilderijen en poëzie)

Bron: *De Volkskrant*, donderdag 16 juli 2015